

Aan de Nationaal Coordinator Groningen
de heer J.G.M. Alders
Postbus 3006
9701 DA Groningen

Datum :
Briefnummer : 2015-49604
Zaaknummer : 598712
Behandeld door : (10)(2e)
Telefoonnummer : (10)(2e)
Antwoord op :
Bijlage :
Onderwerp : Concept Meerjarenprogramma

Geachte heer Alders,

Op 4 november 2015 heeft u het concept meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen (MJP) gepresenteerd. Met grote waardering hebben wij kennis van genomen van het vele werk dat in korte tijd is verzet. Wij hebben het MJP besproken in de statencommissie Bestuur, Financien en Veiligheid. In deze brief informeren wij u over onze standpunten.

Het MJP is een uitgebreid programma waarin de versterkingsopgave in het aardbevingsgebied vorm en inhoud begint te krijgen. De omvang van het programma laat zien hoe fors, complex en ingrijpend de problematiek voor de inwoners in het aardbevingsgebied is.

Wij onderschrijven de gebiedsgerichte aanpak waarbij de inwoner centraal staat. Dit programma gaat immers over inwoners en kan alleen slagen mét inwoners. Wij ondersteunen ook de werkwijze waarbij u 'van binnen naar buiten' werkt.

Wij hebben ook een aantal aandachtspunten. De belangrijkste zijn wat ons betreft:

1. Focusgebied versus aardbevingsgebied

U maakt in het MJP gebruik van de KNMI-kaart die in oktober 2015 is gepubliceerd. Dat u de PGA-contourenkaart nu als uitgangspunt gebruikt voor de versterkingsopgave vinden wij een begrijpelijke keuze. Zo kan daadwerkelijk gestart worden én kan focus aangebracht worden in de volgorde van de versterking (van binnen naar buiten). Wij willen dat daarnaast concreet verder gewerkt wordt aan lopende zaken die *niet alleen* in de kern van het gebied spelen, zoals de aanpak van scholen, zorginstellingen en cultureel erfgoed. Voorkomen moet worden dat er een rem op de rest van het gebied komt. De gevolgen van de aardbevingen moeten in het *gehele* aardbevingsgebied worden aangepakt.

Wij vinden het verder discutabel dat regelingen (o.a. waardevermeerdering en -daling) én het voorgestelde flankerend beleid (o.a. duurzaamheidsmaatregelen) worden verbonden aan de PGA-contouren. Ook in de verder naar buiten gelegen PGA-contouren kunnen bevingen plaatsvinden die schade en overlast veroorzaken. Schade en overlast komen echter niet tot uiting in de PGA-kaarten. Bovendien kunnen de PGA-contouren van tijd tot tijd veranderen. Dat brengt onzekerheden met zich mee voor inwoners.

Ten slotte vinden wij dat de PGA-contourenkaart op korte termijn, uiterlijk begin 2016, aan een public critical review moet worden onderworpen. Het vormt immers een belangrijke pijler voor het totale programma.

2. Regelingen

De diverse regelingen in het programma hebben directe invloed op de leefomgeving van onze inwoners. Wij vinden dat goede stappen gezet zijn bij de vormgeving van deze regelingen. Sommige regelingen en/of onderdelen zijn inhoudelijk nog onvoldoende uitgewerkt. Wij kunnen nu alleen een uitspraak doen over de uitgangspunten en maken een voorbehoud op het uitwerkingsniveau per regeling. Bovendien is niet altijd duidelijk onder wiens verantwoordelijkheid ze worden vastgesteld en uitgevoerd en of sprake is van een publiekrechtelijke rechtsbescherming.

Wij gaan in het bijzonder in op de regeling waardevermeerdering. Wij vinden dit een concrete, goed functionerende en herkenbare maatregel. Inwoners in het gebied waarderen de regeling positief gezien de hoeveelheid aanvragen. Het is een regeling die vorm geeft aan de noodzakelijke compensatie én verduurzaming en die moet naar onze mening ook in de toekomst geborgd zijn. Wij zien dat de NCG deze regeling met terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 open wil stellen voor inwoners met schade in alle gemeenten. Dat vinden wij een goede zaak, waarvoor wij lang hebben gepleit.

Voor de periode na 1 januari 2016 stelt u voor om 'met betrokkenen te bespreken hoe de regeling zodanig kan worden ingericht dat deze dienstbaar wordt aan het realiseren van een collectief georganiseerde duurzaamheidsplus bovenop de versterkingsopgave binnen het gebied van 0,2 PGA-contour'. Zoals hierboven reeds genoemd, vinden wij een beperking van het gebied op basis van een PGA-contour discutabel. Wij willen ons maximaal inspannen om hier gezamenlijk op korte termijn overeenstemming en duidelijkheid over te krijgen.

3. Bieden en borgen van duurzaam economisch toekomstperspectief

Zoals de commissie Meijer al aangaf in haar advies heeft Noord-Oost Groningen een nieuw duurzaam economisch perspectief nodig. Wij vinden dat dit nieuwe perspectief goed en stevig geborgd moet worden in het MJP. Niet voor niets heet het concept-MJP 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen'. Het 'Kansrijke Groningen' moet naar onze mening nadrukkelijker en concreter worden ingevuld.

4. Financiële onderbouwing onder het hele plan

U heeft een leidende rol in de financiële onderbouwing van het concept MJP. Voor het slagen van het MJP zijn voldoende financiële middelen noodzakelijk. Wij

constateren dat de financiële onderbouwing van dit programma nu nog niet is ingevuld. Wij vinden dat de rekening van het MJP bij NAM/Rijksoverheid moet liggen.

Als overheden bovendien moeten besluiten over ontijdige investeringen en meekoppelkansen, is het noodzakelijk dat voldoende financiële middelen door NAM/Rijksoverheid ter beschikking worden gesteld. Ook *dat* vormt naar onze mening het onderdeel 'Kansrijk Groningen'. Wij zien de financiering van deze compensatiegedachte onvoldoende terug in het MJP en in de huidige opstelling van de NAM. De NAM beperkt zich tot haar wettelijke verplichting: schadeherstel en versterking. Voor het slagen van het programma is echter meer noodzakelijk én gerechtvaardigd.

5. Aanpak voor BRZO-bedrijven veel concreter

Een concrete aanpak voor de BRZO-bedrijven ontbreekt. Hoewel wij, samen met gemeenten, hier herhaaldelijk aandacht voor hebben gevraagd, wordt slechts een procesmatig voorstel gedaan. Wij vinden het absoluut noodzakelijk dat er normen komen en/of een landelijk toetsingskader voor de chemische bedrijven. Wij willen een vervolgonderzoek naar de gevolgen van aardbevingen voor bestaande (opslag)gebouwen voor risicostoffen en chemische installaties. Ten slotte willen wij duidelijkheid over de financiële middelen voor onderzoek en maatregelen die genomen moeten worden. Dat de NCG deze financiën 'zo nodig wil bevorderen', is voor ons onvoldoende concreet.

Naast bovengenoemde 5 hoofdpunten hebben wij ook nog een aantal andere aandachtspunten waarvoor wij uw nadrukkelijke aandacht vragen.

Instelling stuurgroepen

In het MJP wordt voorgesteld een drietal stuurgroepen (economie, industrie en energietransitie) in het leven te roepen onder voorzitterschap van bestuurders. Het is belangrijk om goed naar de taak en rol van deze stuurgroepen te kijken. Zij zouden een afgebakende taak moeten krijgen, met een begin en een eind. Na afronding van de taak kunnen de groepen worden opgeheven, om bestuurlijke drukte te minimaliseren. Daarnaast blijft de eindverantwoordelijkheid bij de NCG liggen. Beter zou dan ook zijn dat in het MJP gesproken wordt van 'projectgroepen' of 'werkgroepen'.

Regelingen

Zoals gezegd moet het duidelijk zijn onder wiens verantwoordelijkheid de regelingen worden uitgevoerd en of hier sprake is van publiekrechtelijke bescherming. Dit laatste verdient uiteraard de voorkeur.

(Op)Koop

- Voorgesteld wordt voor de waardebepaling van huizen bij (op)koop uit te gaan van de onteigeningssystematiek. In die systematiek wordt uitgegaan van de actuele waarde van een woning. Indien dit het geval is komt dit niet tegemoet aan ons uitgangspunt om de bewoner te compenseren.

- Ook het gebied waarvoor deze regeling geldt is te beperkt. Deze kan niet verbonden zijn aan alleen de 0,2-contour, omdat ook daarbuiten de situatie zich kan voordoen dat een huis moet worden opgekocht.

Achterstallig onderhoud

De regeling voor achterstallig onderhoud vinden wij in hoofdlijnen goed op papier staan. Zorgpunt is nog de financiering die van de overheid verlangd wordt, in ieder geval voor de pilotfase.

Meerkosten nieuwbouw

- De NCG gaat de bestaande NAM-regeling herijken hetgeen betekent dat dit een private regeling blijft.
- Verondersteld wordt dat de betekenis van de nieuwbouwregeling zal afnemen wanneer meer ervaring is opgedaan. Dat lijkt ons niet juist: het is geen subsidieregeling die beoogt bouwers te helpen bij het opstellen van bouwplannen die aan nieuwe regels moeten voldoen, maar een regeling om het mogelijke achterblijven van de bouw in Groningen wegens hogere kosten ongedaan te maken. Aan die problematiek verandert niets: de hogere bouwkosten in Groningen blijven, dus de tegemoetkoming daarin moet ook blijven.

Waardevermeerdering

- In de voorgestelde aanpak wordt de regeling kortstondig opengezet voor iedereen die meer dan €1.000,- bevestigsschade heeft (namelijk, melding voor 1 januari 2016). Daarna worden de middelen geïnvesteerd in de verduurzaming van huizen die versterkt worden. Dat is op zich een goede zaak, maar de verduurzaming is voor ons sowieso een vereiste en moet niet uit de middelen voor waardevermeerdering bekostigd worden.
- De regeling waardevermeerdering is een van de weinige regelingen die inwoners rechtstreeks compenseert en die erg gewaardeerd wordt. Wij zijn van mening dat de regeling niet moet worden opgeheven.

Waardedaling

Het MJP doet geen voorstellen voor de regeling vanwege het feit dat een uitspraak van de rechter wordt verwacht.

Rechtsbijstand

Provinciale Staten hebben aandacht gevraagd voor de groep mensen die geen rechtsbijstandsverzekering kunnen afsluiten voor het conflict met NAM, indien dat reeds loopt. Het is goed te zien dat hier nu aandacht voor is.

Schade-afhandeling - geschillenbeslechting

- Wij zijn van mening dat de uitspraak van de arbiter bindend moet zijn voor de NAM en niet 'in beginsel bindend'.
- De afhandeling van complexe omzetschade moet niet onder verantwoordelijkheid van de NAM vallen maar onder de NCG.

Beoordeling per beleidsveld

Veiligheid - BRZO-bedrijven

- In het MJP wordt niet ingegaan op de noodzaak van een vervolgonderzoek op het onderzoek dat nu plaatsvindt naar de gevolgen van aardbevingen voor bestaande (opslag)gebouwen voor risicostoffen en chemische installaties. Het vervolgonderzoek zal zich richten op de BRZO-bedrijven waarvoor GS bevoegd gezag is voor VTH-taken.
- Over financiële middelen voor onderzoek en maatregelen wordt gezegd dat - zo nodig- bevorderd zal worden dat er middelen komen. De kosten voor het vervolgonderzoek bedragen (in eerste schatting) zo'n € 1 miljoen en zijn wel noodzakelijk.
- Ook benoemt het MJP niet de noodzaak om te komen tot normen en/of een landelijk toetsingskader voor de chemische bedrijven, hetgeen wel noodzakelijk is.

Energie

- De versterkingsopgave wordt vrij stevig gekoppeld aan energietransitie (Nul op de Meter) met name waar het gaat om woningen. Dat onderschrijven wij. Echter, voor het overgrote deel gaat het om inzet en ambitie en is het niet concreet uitgewerkt. Dat geldt voor zowel de energietransitie in gebouwen, als de lokale opwekking, de gebiedsgerichte aanpak als gas 2.0.
- In de financiering van Nul op de Meter voor het versterken en verduurzamen van woningen (inclusief nieuwbouw) kan nog aanscherping worden aangebracht. Wat ons betreft zouden deze woningen (minimaal) conform EPC 0 moeten worden opgeleverd. En dat zou moeten worden bekostigd uit het MJP. Het gaat om een periode van ca 4 jaar waarin vooruitlopend op regelgeving extra inspanning nodig is. Rond 2020 gaat het bouwbesluit naar energieneutraliteit als eis en is dit geen discussiepunt meer. In de periode van de komende 4 jaar is de hoeveelheid woningen die in deze categorie valt naar alle waarschijnlijkheid beperkt. De totale kosten voor dit onderdeel zijn daarmee ook te overzien. De regeling waardevermeerdering kan ook in de huidige vorm worden gekoppeld aan versterking.
- U vraagt de provincie een ontwikkelbedrijf voor coöperatieve decentrale energieprojecten mogelijk te maken in 2016. Dit is onderdeel van het programma lokale energietransitie (van voorheen de Dialoogtafel) dat budgettair onder de NCG gaat vallen. Hierover moeten nadere afspraken worden gemaakt (financieel en inhoudelijk) maar dit kan in het Energieprogramma worden opgenomen.
- Daar waar het gaat om het programma lokale energietransitie moet onze inziens een sterke link worden gelegd met de gebiedsgerichte aanpak en gebiedsversterkingsplannen.
- Het hanteren van de contour van 0,2 is naar onze mening niet relevant bij het realiseren van de energieprestatieambitie. Uitgangspunt moet zijn dat daar waar wordt versterkt de koppeling gelegd moet worden met het verbeteren van de energieprestatie van de woning/een gebouw.

Bouwen en wonen

- Voldoende flankerend beleid draagt bij aan het 'behouden' van inwoners in het gebied. In het MJP willen wij nog meer aandacht voor het verbeteren van leefbaarheid door bv. instandhouden van winkel- en zorgvoorzieningen en het benutten van reeds bestaande krachten in het gebied.
- Rijtjeshuizen worden in het MJP aangewezen als meest kwetsbaar voor aardbevingen. Hiervoor geeft het MJP geen onderbouwing. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat hoogbouw ook kwetsbaar is voor aardbevingen. Voor zover hoogbouw in het focusgebied voorkomt verdient deze ook prioriteit.

Waterveiligheid

(Water)infrastructuur laat zich niet 'vangen' binnen de voorgestelde 0,2 PGA-contour. Calamiteiten in de (water)infrastructuur zullen zich ook buiten deze contour openbaren en moeten dan ook aangepakt worden. Voor dit onderdeel geldt dat de contourenbegrenzing niet mogelijk is.

Landbouw

- In het MJP wordt nog onvoldoende de koppeling gelegd tussen te nemen maatregelen in de agrarische sector en de gebiedsgerichte aanpak. Een koppeling met alleen energietransitie is te smal. Ook is aandacht nodig voor verduurzaming van de bedrijfsvoering van de sector in het algemeen.
- Schade aan mestkelders en koelinstallaties leveren gevaarlijke situaties op bij aardbevingen. Voor het herstel en de versterking hiervan moet zeker aandacht zijn in het MJP net zoals voor de chemische industrie.
- In de lijst van partners waarmee samengewerkt wordt bij het bedrijvenloket ontbreekt LTO.

Cultureel erfgoed

In het MJP moet duidelijk geformuleerd worden dat de provincie de cultuurhistorische waardenstelling zal leiden en dat hiervoor in de begroting van de NCG financiën worden opgenomen.

Natuur

Op grond van de Wet Natuurbescherming die medio 2016 van kracht wordt is de provincie verantwoordelijk voor het instandhouden van beschermde diersoorten. Maatregelen die in het kader van de aardbevingsproblematiek worden genomen moeten met deze wettelijke taak rekening houden. Het is daarom van belang dat bij de gebiedsgerichte aanpak waarbij sprake is van versterking en verduurzaming van huizen met dit aspect rekening wordt gehouden.

Infrastructuur

- Voor het bepalen van de versterkingsopgave is onderzoek nodig. Onderzoek naar de staat van de infrastructuur en naar risico's. Maar ook monitoring en kennisontwikkeling vragen om onderzoek. Dit ontbreekt nu in het MJP. De financiering van de onderzoeken moet onderdeel van de begroting van het MJP uitmaken.

- Binnen het MJP zou een totale en vastgestelde versterkingsopgave/projectenlijst voor de ondergrondse en bovengrondse infrastructuur opgesteld moeten worden. Prioritering kan plaatsvinden op basis van risico's ten aanzien van onder andere veiligheid en economie. De objecten die de grootste risico's opleveren liggen niet per definitie in het kerngebied (te denken aan bijvoorbeeld de sluis in Delfzijl).

Schade-afhandeling

- Bij complexe schadegevallen is sprake van bemiddeling door een casemanager. Als de eigenaar niet tevreden is met het bemiddelingsvoorstel, kan deze een oordeel vragen aan de arbiter, maar deze arbiter spreekt zich enkel uit over de 'juridische verplichtingen'. Dit betekent dat over de complexe zaak bij meerdere instanties verschillende procedures kunnen lopen: het juridische geschil bij de arbiter, een klachtenprocedure bij de klachtenfunctionaris en daarnaast kan eventueel de vertrouwenspersoon nog ingeschakeld zijn. Wij vinden het onwenselijk dat verschillende wegen over dezelfde zaak kunnen c.q. moeten worden bewandeld en adviseren eenheid in deze procedures aan te brengen. Dit laatste geldt overigens ook voor de reguliere schadegevallen.
- De behandeling van complexe schadegevallen wordt vanaf 1 januari 2016 door de NCG in plaats van de NAM verricht. Bestaande, al ingediende meldingen, worden afgedaan door de NAM. Er moet hiervoor helder overgangsrecht worden geformuleerd.

Wij zien de uitvoering van het concept-MJP als een stap in de goede richting om inwoners weer perspectief te kunnen bieden. De woorden 'inwoner centraal, veiligheid voorop' moeten wij komende periode gezamenlijk met verschillende partijen omzetten in concrete daden en maatregelen. Vanzelfsprekend zijn wij bereid onze kennis en kunde hierbij in te zetten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.